

საქართველო და ევრაზიული კავშირი

მარიამ ტლაშაძე, მარიამ ცაბაძე

თსუ ბაკალავრიატის მე-4 კურსის სტუდენტები

რეზიუმე

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდგომ რუსეთის ინტერესებში შედის, რომ მის შემადგენლობაში თუ არა, მისი გავლენის სფეროში მაინც შეიყვანოს ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკები. 21-ე საუკუნეში წარმოქმნილი ახალი ინიციატივა- ევრაზიული საბაჟო კავშირის სახელით სწორედ, რომ რუსეთის ამ მიზნის განხორციელების შეფარული მცდელობაა. საქართველოსთვის როგორც პროდასავლური კურსის მქონე სახელმწიფოსთვის დიდ მნიშვნელობას წარმოადგენს თუ როგორ განვითარდება მოვლენები ამ კუთხით და როგორი იქნება მისი როლი. ისიც ფაქტია, რომ ყოფილი პრემიერის მიერ გაკეთებულმა განცხადებებმა და იმ სიკეთებმა, რაც ევრაზიულ კავშირს თან ახლავს ამ გადმოსახედიდან საკმაოდ მომხიბლავია საქართველოსთვის, თუმცა არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ამ ყველაფრის სათავეში რუსეთი დგას და ჩვენ არაერთხელ ვიგემეთ მასთან “ თანამშრომლობისა ” და მისი მფარველობის გემო. ქვეყანაში არსებობს აზრთა სხვადასხვაობა, თუმცა საქართველოს დასავლური არჩევანი კითხვის ნიშნის ქვეშ არ დამდგარა. ევრაზიული კავშირის შესახებ საუბრების გამო ევროკავშირისთვისაც მნიშვნელოვნად იცვლება სამეზობლოში არსებული მისი ინტერესების ინტენსივობა და ქმედებები. არაც შეეხება საქართველოს, ასეთი სცენარი და მოცემულობა ჩვენი ქვეყნისთვისაც დიდი გამოწვევაა, რამეთუ შესაძლებელია მდგომარეობის ჭკვიანური გამოყენება და უფრო მეტად ნახალისება ინტეგრაციისა ევროპულ სტრუქტურებში.

საკვანძო სიტყვები: ევრაზიული კავშირი, ევროკავშირი, რუსეთი, სომხეთი, პროდასავლური კურსი, ღრმა და ყოვლისმომცველი ვაჭრობის შეთანხმება, ნატო, საბჭოთა კავშირი.

შესავალი

ევრაზიული კავშირი წარმოადგენს პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ისეთ ეკონომიკურ-პოლიტიკურ გაერთიანებას, რომლის ფუძემდებლები არიან რუსეთი, ბელორუსია და ყაზახეთი. სრკ-ს დაშლის შემდგომ ევრაზიულ კავშირზე მუშაობა განაგრძო ალექსანდრე დუგინმა, რომელიც დღემდე ითვლება პუტინის პოლიტიკის მთავარ გეოპოლიტიკურ იდეოლოგად. გაერთიანების იდეოლოგიური პლატფორმაა დუგინის კონცეფცია “რუსული კუნძულის” შესახებ, რაც ერთგვარი ჩაკეტილი სამყაროა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებთან ალიანსის შექმნის საშუალებით. ამ შემთხვევაში, პოსტსაბჭოთა ქვეყნებმა უნდა მოახდინონ რუსეთის უსაფრთხოებისა და ევრაზიის კონტინენტზე სუვერენულობის უზრუნველყოფა. კონცეფციაში აქცენტი კეთდება რუსეთის ცივილიზებულ თვითმყოფადობასა და ჰეგემონობაზე. ევრაზიული გაერთიანების კონცეფციის გამჟღერებელი იყო ყაზახეთის პრეზიდენტი ნურსულთან ნაზარბაევი, რომელმაც იდეა 1994 წელს მოსკოვის უნივერსიტეტის ტრიბუნიდან გაახმოვანა. 2011 წლის 18 ნოემბერს, ბელარუსიის, ყაზახეთისა და რუსეთის პრეზიდენტებმა ხელი მოაწერეს სამიზნო ხელშეკრულებას 2015 წლისთვის ევრაზიული კავშირის შექმნასთან დაკავშირებით (Investopedia, 2015).

ერთიანი ეკონომიკური სივრცის მიზნად წევრ სახელმწიფოთა შორის საქონლის, მომსახურების, კაპიტალისა და შრომითი რესურსების თავისუფალი გადაადგილების უზრუნველყოფა და მაკროეკონომიკურ, ფინანსურ, ტრანსპორტის, ენერგეტიკისა და ვაჭრობის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკების ურთიერთშთანხმება დასახელდა.

საქართველოს დამოუკიდებლობის ხანმოკლე ისტორიის მანძილზე, სხვადასხვა გარეთეუ შიდა ფაქტორების გათვალისწინებით ქვეყანას სხვადასხვა არჩევანის გაკეთება უწევდა, თუმცა ერთი რამ ცხადია, დამოუკიდებლობის მიღების დღიდანვე საქართველომ პრო-დასავლური კურსი აირჩია, რომელიც სხვადასხვა პერიოდში მეტ-ნაკლები სიმკვეთრით გამოიხატებოდა. დღეს კი საქართველოს ერთადერთი საგარეო-პოლიტიკური არჩევანი, რომელიც ქვეყანას დემოკრატიულ განვითარებას ჰპირდება ევ-

როკავშირის წევრობას უკავშირდება.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირისგან განსხვავებით, რომელსაც დიდი ხნის არსებობის ისტორია გააჩნია, რთულია ევრაზიული კავშირის შეფასება, მისი უპირატესობებისა და ნაკლოვანებების განსაზღვრა, რამდენადაც ჯერ კიდევ ფორმირების პროცესშია და მკაფიოდ არაა გაწერილი სამომავლო გეგმები. მიუხედავად ამისა, წევრი ქვეყნებიდან გამომდინარე შესაძლებელია გარკვეული შეფასებებისა და პროგნოზების გაკეთება.

ინსტიტუციური მსგავსების მიუხედავად, ევრაზიული კავშირი ევროკავშირისგან მაინ მნიშვნელოვნად განსხვავებული ტიპის კავშირია. ევროკავშირში წარმოდგენილი არიან თანაბარი ეკონომიკური შესაძლებლობებისა და პოლიტიკური ზეგავლენის მქონე სახელმწიფოები, რაც კავშირის გადაწყვეტილებებს ურთიერთშეთანხმებულს ხდის, ევრაზიულ კავშირში ამკარა დომინანტის როლს რუსეთი ასრულებს (ICGS, 2015).

საქართველოს ევრაზიულ კავშირში მოსალოდნელი განევრანების ვერსიაზე საუბარი 2013 წლის სექტემბერში საქართველოს ყოფილი პრემიერ-მინისტრის ბიძინა ივანიშვილის განცხადების შემდეგ დაიწყო. ივანიშვილმა მართალია ისაუბრა ქვეყნის ევროატლანტიკურ მისწრაფებებსა და მნიშვნელობებზე, თუმცა ამავე დროს აღნიშნა, რომ საქართველოს მთავრობას ევრაზიული კავშირის მიმართ ჯერ არანაირი შეხედულება არ გააჩნდა და თუკი მომავალში მისგან რაიმე სარგებლის მიღების პერსპექტივა გამოჩნდებოდა და გარკვეული ინტერესების თანხედრა მოხდებოდა ისე, რომ საქართველოს მიერ აღებულ კურსსა და სტრატეგიასთან ეს წინააღმდეგობაში არ მოვიდოდა, კავშირთან თანამშრომლობის განხილვაზე ქვეყანას უარი არ უნდა ეთქვა. ოპოზიციური პარტიების მხრიდან ამ განცხადებაზე ატეხილი აჟიოტაჟის საპასუხოდ, რომლებმაც ივანიშვილის ეს განცხადება საქართველოს საგარეო პოლიტიკური კურსიდან გადახვევად მიიჩნიეს, მაშინდელმა პრემიერმა განმარტა: “ევროკავშირსა და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაციას საქართველოსთვის ალტერნატივა არა აქვს- ეს ჩვენი პოლიტიკის ქვაკუთხედია” (რადიო თავისუფლება, 2013).

რუსეთის მხრიდან საფრთხისა და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებზე ზეწოლის შესახებ საერთაშორისო საზოგადოებაც აღაპარაკდა მას შემდეგ, რაც სომხებმა ოფიციალურად განაცხადეს თანხმობა ევრაზიულ კავშირში შესვლაზე. რუსეთის მხრიდან ეს წნეხი ჩვენს წისქვილზე ასხამს წყალს, რადგანაც რუსეთის გააქტიურება ევროპას უზიძგებს საპასუხო ნაბიჯების გადადგმისა და საქართველოს მიმართ ისეთ საკითხებზე თვალის დახუჭვისკენ, რომელთა უგულებელყოფასაც სხვა დროს არ დაუშვებდა. სწორედ რუსეთის აქტიურმა მისწრაფებამ ევრაზიული კავშირის შექმნისკენ დააჩქარა ევროკავშირის საქართველოსთან და სხვა პოსტსაბჭოთა სახელმწიფოებთან ინტეგრაციის პროცესი.

საზოგადოების დამოკიდებულება და ევრაზიული კავშირი. რაც შეეხება საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულებას ევრაზიული კავშირის მიმართ, აქ უნდა აღინიშნოს, რომ მოსახლეობის ძირითადი ნაწილი პროდასავლური ორიენტაციის მომხრეა და ქვეყნის რუსეთისაკენ შემობრუნებას დაუშვებლად მიიჩნევს. თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს საზოგადოების იმ ნაწილის რაოდენობის ზრდის ტენდენციაც, რომელიც საქართველოს ევრაზიულ კავშირში შესვლასაც დადებითი კუთხით აფასებს და ამ ქმედებისგან დიდ სარგებელსაც ელის. მაგალითისთვის, ჩატარებული საზოგადოებრივი გამოკითხვის მიხედვით, რომელიც აშშ-ს ეროვნულ-დემოკრატიულმა ინსტიტუტებმა ჩაატარეს, მოსახლეობის თითქმის მესამედი, 31% მხარს უჭერდა საქართველოს ევრაზიულ კავშირში გაწევრიანებას (DalmaNews, 2015). აქვე უნდა აღინიშნოს ის შემამფოთებელი ფაქტიც, რომ მოსახლეობის საკმაოდ დიდ ნაწილს საერთოდ ერთმანეთში ერევა ევრაზიული კავშირი და ევროკავშირი, რაც, რა თქმა უნდა, საზოგადოების ცუდად ინფორმირებულობის ბრალია. ევრაზიული კავშირის მომხრე მოსახლეობის მთავარ მოტივს წარმოადგენს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის შესაძლებლობა, ეკონომიკური წინსვლა და საგარეო საფრთხეებისგან დაცვა. რაც შეეხება კავშირის მომხრე ექსპერტების ნაწილს, ისინი მიიჩნევენ, რომ ევრაზიის კავშირში შესვლა საქართველოსთვის პოზიტიური

ცვლილებების მომტანი შეიძლება გახდეს, რადგანაც ამ ინტეგრაციის სანაცვლოდ მას ულტიმატუმები უნდა წავუყენოთ. მაგალითად, ექსპერტ ვალერი გელბახიანის აზრით, რუსეთმა კეთილი უნდა ინებოს და წართმეული ტერიტორიები დაგვიბრუნოს, რის შემდეგაც საქართველო მთლიანი ტერიტორიით შევა კავშირში, რაშიც არაფერი იქნება სავალალო. თუკი მომავალში ევრაზიული კავშირი დაიშლება საქართველო კავშირიდან გამთლიანებული გამოვა და მხოლოდ მოგებული დარჩება.

რატომ არა ევრაზიულ კავშირს? მიუხედავად იმისა, რომ არ არსებობს ხელჩასაჭიდი მტკიცებულება, რომ საქართველოს პოლიტიკურ კურსს მომავალში რაიმე საფრთხე შეიძლება დაემუქროს, მაინც განვიხილოთ ის ფაქტორები, რომლებიც საქართველოსთვის შეუძლებელს ხდის ევრაზიული ევრაზიული კავშირის წევრობას იმ პირობებში, როცა ქვეყანას არ სურს დასავლური კურსის შეცვლა და ევროკავშირში განწევრიანებაზე უარის თქმა. ექსპერტების ძირითადი ნაწილის აზრით, ევროკავშირსა და ევრაზიის ეკონომიკურ კავშირში ერთდროულად განწევრიანება შეუძლებელია. ევროკავშირის საკითხებზე მომუშავე ექსპერტის კახა გოგოლაშვილის თქმით, ამ ინტეგრაციას გამორიცხავს როგორც საქართველოსა და ევროკავშირს შორის გაფორმებული ხელშეკრულება ღრმა და ყოვლისმომცველი ვაჭრობის შესახებ, ასევე ევრაზიის ეკონომიკური კავშირის საბაჟო პოლიტიკა. ღრმა და ყოვლისმომცველი ვაჭრობის შესახებ ხელშეკრულების მიხედვით, ევროკავშირიდან საქართველოში შემოსული პროდუქცია არ დაიბეგრება, მაგრამ პარარელურად ევრაზიის საბაჟო კავშირის შესვლის შემთხვევაში, საქართველო ვალდებული იქნება ევროკავშირის საქონელი დაბეგროს, როგორც ამას რუსეთის მთავრობა აკეთებს. ამ მდგომარეობიდან ერთადერთი გამოსავალი იქნება თუ რუსეთი უარს იტყვის ევროპიდან საბაჟო კავშირის წევრ ქვეყნებში შემოსული პროდუქციის დაბეგრებაზე, რაც აზრს მოკლებულია, რადგანაც საბაჟო კავშირის შექმნის მიზანს რუსეთისთვის სწორედ ევროკავშირისთვის რეგიონში ვაჭრობის ბარიერების შექმნა წარმოადგენს. რა თქმა უნდა, ევროპულ, თურქულ თუ ჩინურ საქონელზე ბარიერების დანესება ქართულ ბაზარს ძალიან დიდ

ზიანს მოუტანს და დაეხმარება რუსეთს, რომ ის მთლიანად ჩაიგდოს ხელში. მოსახლეობას მოუწევს მთლიანად რუსული პროდუქციის მოხმარებაზე გადასვლა, რადგანაც სხვა ყველაფერი გაცილებით ძვირი იქნება. ასევე ევროპული ბაზრის ჩაკეტივით, პრობლემები შეექმნება ქართულ საექსპორტო პროდუქციასაც, რომელიც თავისი მომატებული ფასით კონკურენციას ვეღარ გაუწევს ევროპის ქვეყნებში შესულ დაუბეგრავ საქონელს (netgazeti.ge, 2013).

დასკვნა

დღეს საქართველოს აქვს ორი ურთიერთსაწინააღმდეგო არჩევანი. ერთი მხრივ, ეკონომიკურად განვითარებული, სტაბილური, დემოკრატიული ევროკავშირი, რომელიც მიისწრაფვის მშვიდობისკენ, უსაფრთხოებისა და თანასწორობისკენ, მეორე მხრივ კი ევრაზიული კავშირი, კიდეც ერთი გაერთიანების სახელისა და სტრუქტურის ქვეშ ამოფარებული რუსეთი, რომელიც აღნიშნულ კავშირს იყენებს სხვა სახელმწიფოების დამორჩილებისა და დამონების მისაღწევად. საბოლოოდ, ხალხის დამოკიდებულება, ექსპერტების მოსაზრებები და დღეს არსებული ვითარება ცხადყოფს, რომ საქართველო ნელ-ნელა უახლოვდება დასავლეთს, რაც მეტად ხელსაყრელი და წარმატების მომტანი იქნება ჩვენი ქვეყნისთვის.

ლიტერატურა:

1. Investopedia, 2015. “Eurasian Economic Union (EEU)”. ინტერნეტი: <http://www.investopedia.com/terms/e/eurasian-economic-union-eeu.asp> ბოლო ნახვა: 18 იანვარი, 2017
2. ICGS. “მოკლედ ევრაზიული კავშირის შესახებ”. ინტერნეტი: <http://www.icgs.ge/mokled-evraziuli-kavshiris-shesaxe.html> ბოლო ნახვა: 18 იანვარი, 2017
3. რადიო თავისუფლება, 2013. ინტერნეტი: <http://www.radio-tavisupleba.ge/a/25097720.html> ბოლო ნახვა: 18 იანვარი, 2017
4. DalmaNews, 2015. “საქართველო ევროკავშირსა და ევრაზიის ეკონომიკურ კავშირს შორის: მთავარია ერთმანეთში არ

აერიოს!“. ინტერნეტი: <http://dlnn.info/ge/sakartvelo-evrokavshirsa-da-evraziis-ekonomikur-kavshirs-shoris-mtavaria-ertmanetshi-ar-aerios/> ბოლო ნახვა: 18 იანვარი, 2017

5. Netgaze.ge, 2013. “საქართველოს ევროპული არჩევანი და დისკუსია ევრაზიულ კავშირზე.” ინტერნეტი: <http://netgazeti.ge/news/25427/> ბოლო ნახვა: 18 იანვარი, 2017.

REFERENCES:

1. Investopedia, 2015. “Eurasian Economic Union (EEU)”. Internet: <http://www.investopedia.com/terms/e/eurasian-economic-union-eeu.asp> The last seen: 18 January, 2017

2. ICGS. “Shortly about Eurasian Economic Union”. Internet: <http://www.icgs.ge/mokled-evraziuli-kavshiris-shesaxe.html> The last seen: 18 January, 2017

3. Radio Freedom , 2013. Internet: <http://www.radiotavisupleba.ge/a/25097720.html> The last seen: 18 January, 2017

4. DalmaNews, 2015. “Georgia between Eurasian Economic Union and European Union: The most important is to not to mix them!“. Internet: <http://dlnn.info/ge/sakartvelo-evrokavshirsa-da-evraziis-ekonomikur-kavshirs-shoris-mtavaria-ertmanetshi-ar-aerios/> The last seen: 18 January, 2017

5. Netgaze.ge, 2013. “The European choice of Georgia and discussion about Eurasian Economic Union.” Internet: <http://netgazeti.ge/news/25427/> The last seen: 18 January, 2017.

GEORGIA AND EURASIAN ECONOMIC UNION

Mariam Tlashadze, Mariam Tsabadze
Bachelor Students of TSU, Fourth Year.

RESUME

After the collapse of the Soviet Union Russia had many attempts to increase its influence in post-soviet countries. The new initiative about the Eurasian Economic Union in the 21st century is the new tool for Russia to find the new ways for collaboration with 15 republics and decrease the EUs role in its neighbor region. It is highly interesting for Georgia how the scenario will develop, because it has its choice to become part of the Europe and member of NATO and European Union. In addition, we should take into our account the announcement of post -premier Ivanishvili about the chances of integration of Georgia in the Eurasian Union, this has changed the situation in society and become it more confusable. And it is not unreal case that the membership has its advantages which are quite attractive for Georgian society, but we should not forget that the main source of this new organization is Russia and we had quite rich experience what does this mean to be under the control of this country. Anyway, we can use very smart way this situation and became more active with European community, while it is going to be one of the most remarkable issue in the modern reality.

Key words: Eurasian Economic Union, European Union, Russia, Armenia, Pro-western course, DCFTA, NATO, USSR.